

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 20.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM. — «Lluire, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regions germanas. — Estimada persona valer al exterior y temuda per sa forsa. — Acullit com a propi al foraster que a trevallar hi vinga. Y a manar y a cobrar, a fer lleys y a juzgar, cada hú a casar seva, que prou hi té que fer pera enténdres. — Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents. — Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosops y juristas. A fora la ensopida rutina. — Inútilment unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sus lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repobladas las montanyas per grans boscos, tressant pels singles els corredors enginyos moderns, trayent del serrer y de las minas els fruits y minerals. — Las algunes de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyos del treball. — Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un artill llegítim del antich criat en els avensos actuals. — Voltar les vellas poblacions históricas de populosas y amplias ciutats modernas. — Ports oberts als productes de tots llochs, assegurats ab tractes d'una nació sèria; veure al potentat abafany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervinde en el govern donant li lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar a nostres fills questa Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Per obtenerho tenim lo precis: Força, riquesa y Inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que a cap ens manca: L'amor a la Patria. — LUIS DOMENECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes: 50 cèntims
Fora semestre: 100 cèntims

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 24 Maig de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni conten-

guts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 24 VI después de Pasqua. Stas. Afra, Susana, Már-ciana y Paladia. mrs.—Dilloms 25, N.º S.º de la Divina Gracia, S. Gregori VII p. y Sta. Magdalena de Pazzis.—Dimarts 26 San Felip Neri fdr. y S. Eleuteri p. mr.—Dimecres 27 Lo venerable Beda pbre.—Dijous 28 S. Just b. y s. Just cf. (Abans f en lo bisbat de Vich).—Divendres 29 santa Teodosia mr.—Disapte 30 San Fernando rey d'Espanya y San Félix I p.—Dejuni ab abstinen-cia de carn. — (I. B.)—Visita ge-neral de presons.

Lo regionalisme à la práctica

Es un fet de quin no cal dubtar, la completa victòria que se n' emporta lo regionalisme sobre'l cen-tralisme, tant en ordre filosòfich com en lo polítich.

Si escorcollem los programes dels distints partits que pretenen la au-toritat suprema d'Espanya, vérem que desde l' carlí al federal, del integriste al demòcrata, inclui-sa la voluntat d'en Weyler, lo de-sitj d'en Silvela, y acabant pel ma-teix Lerroux, tots proclaman lo re-gionalisme, y tothom es regionalista.

Si ens fiquem a les càtedres filo-sòques, sentirem, en pro del re-gionalisme, arguments que posén en manifest, los obstacles que des-si reporta'l centralisme en lo pro-grés d'una nació. La rahó es nobria; puig que, si l'autoritat supre-ma s' cuida de'l govern particular è intrínsec de cada regió, com aquella no coneixerà lo que dita regió pot produir ni's medi ab que 's pot fer; ni 'ls impediments que 's poden presentar, d'aquí que 's origina un ferm detriment en l'avens de l' industria comers etc. Per lo contrari, si l'esmentada potestat se concedeix als fills propis d'aquell terren en particular, aqueus coneixerán més les qualitats de producció, puig que cada casú sab més lo que conveye a casa seu que a casa d'un altre; per altra part treballarán ab molta més diligen-cia y plaser que 'ls de fóra.

Si tot això es ben cert, ho es tant sols teoricament, mes no en l' ordre pràctic, com ens ho evi-dencia la cohenta experiència, en les prop passades eleccions de Bar-celona; puig que ensembla aquells en los meetings, se propagava lo re-gionalisme, los periodichs portaveus de llurs partits, atacavan ferms als catalanistes, o al catalanisme que no es més que'l regionalisme aplicat a Catalunya.

Lo morir per quels els carlins lo varen atacar dihiuen qu' es perque en lo catalanism s' hi admeten tota mena d' idees sobre la religió, y perque s' ha presentat entre els diputats, alguna persona que no es com cal. Ells, jo també ho deplor-o tant com vosaltres, s' prò son fills de Catalunya tots els catalans, per lo tanto dret de poguer estimarla y procurar son bé, es igual en una y altra part. Del mateix modo que si en una família, ex. g. hont entre 'ls germans l' un sigüés de dife-rentes idees que l' altre, si sobre-vingués una opresió per tota la fa-milia, no 's mirarien les idees, sino que tots treballarien per des-lliurar los bens payrals de l' igno-minia o 'l que sigui.

Altres d' entre 'ls catòlics s' apoyen en que al programa del ca-talanisme, no hi ha com d' base fundamental la religió. A'n aquells els hi podem respondre, que no es lo mateix lo regionalisme que'l separatisme. Al poder regional, l' hi pertany tant sols lo govern es-peçific y particular d' aquelles coses que son en aquella regió de-terminada; es així que la religió pertany a totes y cada una de les regions de igual modo, luego no pertany al poder regional, sino al poder central, com també lo co-mers inter regional etc.

N' hi ha altres que no son ca-talanistes, perque dihiuen que es massa clerical, com si lo clergue no pogués contribuir molt y moltis sim al fi que 'ns proposem, a més que en la semblansa ab que 's pre-senta lo catalanism respecte. Si cristianisme en sa primera època, més poden fer els que ningú, puig que 'l fonament del catalanism es l' amor, com també l' amor es lo fonament de la religió, cristiana.

Treballem, donchs, tots els fills de Catalunya per la llibertat de nostra amada patria, donem l' hi una prova convincent y práctica del amor que envolcalle nostres cors, demonstremse tots ferms catalans; (1) no ens contentem en la teoria o en propagar lo regionalisme en abstracte, propaguem, sí, lo re-gionalisme en concret o sigui aplicat a nostra may prou volguda Catalunya.

Maldanell

Devant de les armes que s' han valgut nostres governs seria hora que 'ls organismes de l' Iglesia s' abegueixen aquells en U (1). Recordem-se que l' amor a la patria es un deber natural del home, y per lo tant un deber envers Deu, per consegunt l' adven-sar a ayal deber es anar contra Deu, y la religió.

Lo afegim que 'ls mestres que aturessin a meditar la contribució que ab aquells pagans al descasta-ment dels fills d' aquesta terra, re-butjan l' us de nostra llengua en los actes de Religió. Es absolutamente precis el desterro de la rutina que representa l' us de llengua estranya en les converses íntimes de l' esperit ab son Criador. Ni 'l resar ni 'l ensenyar ab català vol dir ser catalanista y això no costa pas d' entendre. Si nosaltres pensem y sentim en català es anar contra la lley natural lo valerns d' expressió poética, pera comunicar nostres sentimens en los actes mes sublims de la vida.

Inutil fora insistir, per nostra part, en aquesta questió, habenthi firmes distinguides que ab mes au-toritat l' han debatuda, y, per tant, d' absoluta conformitat ab ells, n' estractarem algo pera la continuació d' aquest article.

De nostre célebre Dr. Torras y Bages (1): «No es Deu un senyor de fora casa, un personatge estranger, per lo qual a l' infant català si voleu ferli perfectament capir l' idea del Ser Etern y de son Fill Unigenit Jesucrist, si voleu aco-star aquell esperit infantil al Espirit infinit y entaular entre 'ls dos una vera y afectuosa relació, par-leli de Deu en llengua catalana.

Convé parlar molt alt y clar en

esta materia: lo ensenyar lo con-eixement, de Deu, això e. lo Cat-ecisme als infants en llengua caste-llana, es una costum detestable pernicio-síssima destructora de la fe.

Lo Concili de Trento mana que se ensenyí la Doctrina cristiana en la llengua del pais respectiu; los Pro-vincials tarraconenses decretaren la formació y ensenyansa de cate-cismes en llengua catalana, los si-nodos diocessans y los Prelats tots de Catalunya disponen lo mateix, essent d' advertir que si be durant los sigles XVII y XVIII la major part dels bisbes eran castellans, (no apär que en alguna ocasió hò foren tots simultaneament), lo qual suposa clarament la idea central-iadora y antiregionalista del Poder polítich, no obstant los Prelats, imposats sobre tot per la responsabi-litat del sagrat ministeri, publicaren lo catecisme en llengua catalana y manen que en la propia llen-gua sia ensenyada la doctrina.»

«No es la sagrada predicació un exercici literari, sinó una ar-ma espiritual, per lo qual, l' ob-jecte de l' home apostolich es essencialment practich, y fins podriem dir utilitari en lo bon sentit de la paraula. No es un artista que s' esforça en delectar; no es un home de men qui cerca la fama de distingut; no aspira al

(1) La Tradició Catalana.

segur honor d' esser contat entre'l nú-mero dels qui s' regeixen per la lley de lo que que 'l mon ne diu de bon gust; es essencialment amic del poble, no fa diferencies de classe, tan estima l' anima del rich com la del pobre, po ser encara més la d' aquest que la d' aquell, puig Jesucrist fou po-bre, y lo podre es desates y des-graciat; salvar ànimes, vetaqui la empresa del predicator apos-tolic. Y pera lograr aquest ob-jecte, no hi ha medi mes a pro-sit que 'l de usar la llengua po-pular y materna.»

Estém convencuts de que si 'ls predicadors de Catalunya pre-diessen en català, desapareixerien de la trona la major part de defectes que avuy s' hi noten. La ampollositat y profana ele-gancia, tan del gust de nostre si-gle, amant de superfluitats, com impropies de l' esperit del cris-tianisme, quedarien vençudes per la casta simplicitat de l' es-pre-sió y la interior hermosura del concepte; en lloch de tractarse materies altisónants, qüestions socials y de dret publich, reser-vades per sa naturalesa als ver-daders mestres, y que es ridicol parlarne devant de la major part dels auditoris, lo sant Evangelí de Jesucrist, Fill de Deu, tornaria a esser lo aliment que 's dis-trubuiria a tots los fieles.»

«La oració en llengua estran-ya sempre serà freda; podrà ves-tirse de paraules elegants, es a dir, podrà tenir les condicions ab qui lo Sagrat Evangelí characteri-sa la oració dels gentils la ele-gancia y prolixitat, més com ella, també, serà purament esterior; no serà la senzilla y pura paraula del cor ab que Jesucrist nos en-senya de orar.»

«La prova mes forta del des-castament d' un home es que di-ga les oracions en llengua estran-ya; son esperit ha de haver tin-gut una nova degeneració.»

«A Deu devem parlarli sense caretia, la comunicació d' es-pe-rits, en que consisteix la oració, ha de ferse d' un modo imme-diati, sens cosa intermedia, sens embarras de cap mena, l' un ha-de juntarse ab l' altre, y per lo tanto ha de quedar naturalment espilit tot element estrany.

De l' eminent gr. matich Re-verent Dr. M. Marian Grandia (1), «L' oració en castellà pels

catalans es sempre irreverent. El tutejar a Deu y als sants con-traria vivament nostra educació social y religiosa. Per no-saltres Virgen es no mes que un nom comú; assí a Maria Santissima la nomenem sempre Mare de Deu, Nuestra Senyora y Maria Santissima. Altra teologia, altra pasta, altra canfiança, altra re-vérencia importen aquests ti-tols. Donchs, perque bártar ab ningú la llengua de nostres rela-cions ab els Sants?»

«No poden excusar-se 'ls Col-legis d' ensenyar en català'l Ca-tecisme perque tinguir algunos noys forasters. Es contraprodu-yent que per atenció a uns quans forasters se fassa anar malament a tots els de casa. Parlat en plata, lo que passa es que 'ls noys generalment al entrar al Col-legi saben un xich de Cat-ecisme en català, després n' apre-nen de maia gana una mica en castellà, y acaben per no recordarni l' un ni l' altre.»

(Seguida).

El Noy y 'l Rossinyol

N. Rossinyol, vina a ma vora Te donaré'l millor lloch.

R. Gracies noi, puig m'enamora El brancam del mij lo bosch...

—Si afalagant ta esperança

M' entregues; jamich del cor!

Mos reflets foren plor...

Plany amarç... plor d' anyorance

¿Què fora ma veu vibrant

Si jo deixés la bauma pura,

La flojejada natura

Que corona 'l sol brillant?

—Qué fora del dolç somriure

Del alba que daura 'l prat

Si 'l hermos glosar del lliure

Fos trist cant del desterrat?

—Qué fora l' esclar del dia

Sens ma glosa falaguera?

—Qué del aura joganera

Sens mes troves y alegría?

N. —Donchs canta, rosinyol canta,

Canta, canta sens parar,

Que ta veu no sols encanta,

Puig encanta y fá cantar.

Canta, encis del mes d' Abril,

Qu' ab tes notes tan meloses,

Respiren ones flayoses

Roses, clavells y 'l jasmí.

Rey de la canturia, entona,

Entona, refila y canta,

Perque ta veu tan bufona

Reviscola 'l dia amanta...

Mes si ab mi vens, rosinyol,

Se gronxa al bell mij del bosch,

N. Tindrás bescuits per menjar,

Per beurer mel de la rosa,
Per alé brisa flayrosa
D'un verjer que 't vaig plantar,
Dintre aquet verjer d' astayres
Tindrás nèctars y ambrosies
Petons, manyagues, bons dies
Y voleyarás pels ayres.

Guarniré 'n un bosch joliu
De mon verjer espayós,
Un ombrivol y fresch nlu
Per jugari junts tots dos.
Vina, rey dels auçellets,
Vina a casa al millor lloch.

R. Gracies, noy, a tots indrets
M' ofereix bressols el bosch.

Are canto ab mos companyans
Ab los Querubs del blaçó,
Y 'ns regalem tots los anys
Ab la dolçor de la mèl.

Are soch jo, rey del prat,
Del ayre, del bosch, del riu,
Allavors fora mon niu
Un quartier tot engaviaiat.

N. —¡Rosinyol! vina a ma vorà
Te donaré el millor lloch!

R. Gracies noy, puig m'enamora
El niu de molsa del bosch.

N. ¡Donchs, canta, rosinyol, cantal!
Canta, canta sens parar!

Que ta veu no sols encanta
Puig encanta y fa cantar!

Piò Salomon Martí

Ab motiu d'haver sigut elegit
senador per aquesta província eclesiàstica lo sabi y virtuos Prelat,
illusterrim senyor doctor don Jo
sep Torras y Bages, honrem avuy
les planes de LA VEU DE LA CÓ
MARCA lab alguns fragments estrets
de la notable obra titulada *La
Tradició Catalana*, original del
actual senyor Bisbe de Vich.

El Dr. Torras y Bages
y 'l Regionalisme.

L'Iglésia es regionalista, perquè
es eterna. Els organismes polítics,
els Estats, se fan y desfan segons
les circumstancies, fins se 'ls cons
titueix en congressos diplomàtics,
per lo qual llur duració es sempre
limitada, y al desfere's, reapareixen
les antigues nacions, les unitats so
cials naturals formades, no en con
gresos, ni en dietes d'homes d'
Estat sino en els eternals consells
de la Providència divina. Per axó ja
la difusió evangèlica se feu no te
nant en compte 'ls estats polítics,
sino les diverses gents o nacions
y 's predicá no als súbdits de
l'imperi romà ó del imperi
persa, sino als fills de Corinto
ó de Roma, o de Tessalònica ó de
Esmirna, o de Galàcia. La religió,
repetim altra volta, es una sobre
natural perfecció de la naturalesa
y per axó cerca les entitats natu
rals més que les polítiques, es a dir
més la regió que l'Estat, perquè
es divinament naturalista. La
constitució, donada a son eternal
imperi per Nostre Senyor Jesucrist,
se adapta admirablement a aqueü
principi. En primer lloc, la Lley
es la Lley ab poquíssim més, com
ensenyà Sant Tomàs, y 'l esterna
organisació de l'Iglésia es una in
mensa federació d'iglésies formant
una sola Iglésia; llur autoritat es
exercida per quina multitud in
numerable de prínceps, ecclísias
tan no obstant, el Vicari del diví
Fundador, verdader príncep de
tot el univers essent son domini
imatge d' aquell que abarca totes
les forces de la Creació. Cada bisbe
es sobirà en certa manera en són
bisbat, posseeix els atributs y drets
de la sobiranía, ensenya, llegisla,
judica, castiga, premia y governa.
Es cert que ell es subditi d'un al
tre de qui reb territori y súbdits;
mes els dits drets els té en virtut
de sa propia autoritat, no per con
cessió de l'Iglésia, si no per lo
que 'n podrem dir la carta de funda
ció de la metixa Iglésia, otorga
da per l'Autoritat de Jesucrist;

D'aquí resulta una cosa ad
mirable que may s'es vist en la vida
civil de les nacions: el ciutadà de
l'Iglésia Universal, qui té un ver
dader caràcter cosmopolita, qui es

clutada y correlligionari de hó
mes de totes les races y de totes
les llengües, qui pòt viure la vida
religiosa que professa en totes y
qualsevol de les parts del món, en
totes y qualsevol de les nacions de
la terra; no obstant, no necessita
surtir per res del racó aont ha anat
per a satisfacer totes les necessitats de
son esperit.

Mes ja no sòls trobem l'esperit
regionalista en aquestes ingènues y
humils manifestacions de la pietat
del poble, si es autorisades per la
gerarquia devi de l'Iglésia; se troba
també en la legislació canònica,
en el modo d'esser governat tot el
poble cristian.

Admete l'Iglésia el dret consuetudinari que persiste
natural es essencialment regionalista,

la costum prevaleix molt sovint
sobre la llei escrita; y es un principi
canonich universal que déuen

esser respectades les costums parti
culars de cada Iglésia. Les grans as
samblées eclesiàstiques que anomenan
Concilis, proven també aquella
tendencia y principi de la reli
gió cristiana. Reunex rares vegades,
sòls per necessitats que aten
yen a tot el linatge humà: concili
universal; però es amiga del que
sovint se reunescen concilis pro
vincials, més encara síndics o concilis
diocessans.

Si exceptuem l'època en que 'l
constituixen els pobles com en els
temps visigòtics dels concilis tol
dans ó en els actuals dels Estats
Units, gayrèb may se troben concilis
nacionals. Tot sovint la polí
tica, obra dels homes, pertorba la
religió, només en la que 'l appa
reix en la seva forma social y
política.

El regionalisme resplandix tam
bién en lo que atanya a l'administra
ció dels bens temporals de l'Iglésia;
cada bisbat se 'ls cuya per els
metex, fins podem dir cada parrò
quia, fins cada corporació particu
lar existent en ellà, salva no ob
stant, l'inspecció del Prelat, com a
garantia de 'bon ordre y moralitat'

—L'esperit regional que es mani
festa ja per tot Europa y que cada
dia se reforça essent una esperança
en el trist decaiment de l'actual
política xorca y de ningú estimada,
y que se véu clarament que està en
ses darreries, ha rebut una espècie
de consagració de l'Iglésia en l'
encíclica *Libertas* de l'admirable
Pontífice qui avuy regé la socie
tat cristiana, publicada el dia 20
de Juny del any 1888. Demostren
qued que l'Iglésia déu congeneriar
ab el regionalisme per rahó de
semblança de naturalesa y conform
itat d'humor; mes la proclama
ció canonica de l'amor que l'Iglésia
professa a esa forma social y
política es de gran véu y valua.

Després de publicada aquesta en
cíclica podem bé dir que 'l Papa
fa fer mança a la gran aspiració re
gionalista.

Llèo XIII reclama pel cristianisme,
per Jesucrist y per els apòstols
la paternitat de la llibertat, l'
igualtat devant la llei y la frater
nitat ab qu' es disfresa la boja ba
cant revolucionaria. Qui pot dub
tar de l'origen cristian de la llib
ertat, l'igualtat y la fraternitat?

No, aquestes nobles idées no
circularan en la vida social dels pò
bles fins després de la redempcio
de l'humanitat, obtinguda per la
sang de Cristo; perquè únicament
nasqueran com a una consequen
cia del verdader concepte del valor
y de la persona humana, enter
ament desconegut per tot arreu aont
no s'es fidada la doctrina de Cristo,
qual gràcia fa dels homes deus.

La significació etimològica, pró
pia y clàssica de la paraula ci
vitas, es indubitable que 's referéx a
la ciutat de la terra, la ciutat de la
significació etimològica, pró
pia y clàssica de la paraula ci
vitas, es indubitable que 's referéx a
la ciutat de la terra, la ciutat de la

comunitat, a l'universitat d'hom
mes, usant l'anich terme, qual vi
da es comuna y intima; Llèo XIII
l'emplea ab singular preferència
en ses encíclicas indubtablement
en aquest sentit. En la que publi
ca el dia primer de Novembre de
1885, anomenada *Inmortale Dei*,
ja hi posa el següent epigrafe: de
*civitatem constitutione christia
na*; no usa les paraules *societas*
o *regna* o *respublicae*, com podia
fero, sinó que cerca el mot aristot
elic, substancialment regionalista.

En la carta que ja avans citarem,
dirigida al Cardenal Rampolla,
secretari d'Estat, fa ja la seva ten
dència més manifesta, aludint a l'
estat feliç de les nacions constitui
des regionalment, anés en l'actual
encíclica *Libertas* ja ex profeso,
podrem dir que declara esser la
forma regional la que es spontània
ment brota en una societat qui té
vera llibertat. Diu avans que «l'
Iglésia no reprèn als qui procuren
que les ciutats visquin ab lleys
propies y que 'ls ciutadans gaudès
quien de la facultat més ampliada
aumentar sos profits», es a dir, par
la benignitat de l'autonomia de
les regions y de la més estesa des
centralització administrativa.

III quin escandal!!!

Si exceptuem l'època en que 'l
constituixen els pobles com en els
temps visigòtics dels concilis tol
dans ó en els actuals dels Estats
Units, gayrèb may se troben concilis
nacionals. Tot sovint la polí
tica, obra dels homes, pertorba la
religió, només en la que 'l appa
reix en la seva forma social y
política.

—Això es insufrible!
—Això es inaguantable!
—Això no pot anar ni ab rodas!
—Vaja! —digué un magnolier—
Deixeus d'exclamacions que 's
van a cap puesto y pensem que 's
lo que 'm de fer; acordem alguna
cosa ja que ningú es vol cuidar de
nosaltres.

—Vinga, fem algo —respongué
un roser.
—Suposo —continuà 'l magnolier—
que totas vos queixeu per lo
mateix. Per falta de cuidado.

—¡Y d'ayqua!! —digué las
flors à coro.

—Està molt bé! Anem per parts:
Aqui al Parch se va fer un pou per
poder tenir ayga.

—Si senyor! —respongué un ger
anio.

—Després del pou, posaren una
maquina per poder regar.

—Sí!

A continuació posaren un ma
quinista que es aixís?

—Aixis es!

—Donchs tenim pou, màquina
per treure ayga, y maquinista,
perquè ens morim de sed?

—Ja, ja, ja i quina surtida! —di
gué rient una violetera.

—Que t'és burlas! —afegí 'l magnolier
mitj ofés.

—No me 'n burlo, es que 'm ha
 fet molte gracia la vostra ignor
ència. Que no saps res de lo que
passa?

—Que passa! —digué 'l magnolier
movent las branques.

—Jo ho explicaré! —interposé 'l
roser. —Es veritat que tenim pou y
maquina.

—Y maquinista —anyadi 'l magnolier.

—Deixeus de cansons! El ma
quinista hi era avans, que lo que
's ara no 'n hi ha cap.

—Com que no!

—No senyor, no! Avuy ni tenim
maquinista, ni carbó! —Y ben segur
que ni màquina! —dijo mitjof.

—Donchs en que pensan aques
ta gent? —digué 'l magnolier exaltat.

—No tan sols no hi ha maquin
ista —anyadi 'l geranio —sino que
ni treballadors tampoc.

—Desgracia nostra! Donchs que
's fan els cuarts?

—Aqueixa es la pregunta que
tothom fa, pro no hi ha qui la
contesti.

—Subeu lo que faria? —digué
una pensamentera. —Declararlos
en huelga!

—Y que fariam!

—Molt senzill! Passar un avis à
totes las plantas que hi han aquí al
Parch y dilshí que com que sens tè
ab aquet abandon, desd' ara en
avant no fassin mes flors.

—No es mala idea! —respongué
'l roser.

—Per mi avant! —afegí la pensa
mentera. —Per mi també! —digué el mag
nolier. —Pero al mateix temps, es
precis buscar algú que s'interessi
per nosaltres y fassí veure al Ajun
tament que sense eureus no po
dem viure.

—Plants benaventuradas —di
gué jo posantme en la conversa
deixeu de viatges inutils donch no
en treureus!

—Que vol dir que no 'n faran
cas?

—Y cá han de fer!

—Y com vol que ho arrieglassim?
—digué el magnolier. —Mirins com
estém, grochs, sechs, mitj morts.
D'aquesta manera no 's pot viure.

—Si no veieu de pendre una de
terminació com no han fet els ve
híns del baixador de San Roch, esteu
perduts.

—Perque? —Qu'han fet?

—Aquell baixador feia dolor de
cor mirarlo, puig cuan varen fer la
cloaca d' aquell carrer ho varen
deixar tot de cuaçol manera.

—¿Qué 't creus que sels ha dit pocas
vegades qu'allò està malament
y convenia arreglarlo? —Donchs en
por esas! Al Ajuntament per una
orella li ha entrat y per l'altra li ha
surtit. Els mentits veïns, en
vista de que no eran 'atesos, s'han
determinat a apanyarhoells; han
aplanat el carrer, d' una plassoleta
que hi ha allí, hi han pujat la pa
red, y apanyat la barana de ferro, per
poguer mirar al riu y pendre la fres
ca, ho han pintat y emblanquinat
y està ara que encanta de veurcho.

—Reyna Santíssima! —Segons s'
explica vosté, aquesta gent no fan
res!

—Per això os he dit que si no
mlreu d' apanyarvos vosaltres ma
teixos esteu mal! —Y sabeu com?
Demaneu sens descans que pogui
ben subint, puig es així de l'unich
modo que al menos no morireu de
sed y podreu anar tirant hasta que
vinguin uns altres que vos guardin
una mica de «bazofia».

—Ay, senyoret, gràcies pel con
sell, y Deu 'l escolti! —digué 'l mag
nolier ab veu trista. Y dirigint
se a les altres plantas els digué —
Ja ho sabeu, estem perduts si Deu
no te compassió de nosaltres! Puig
està vist que 'ls homes que se 'n
han de cuidar; els té sens cuidado.

—Pera estar aixís —digué una
palmereta mirant torta que allí prop
s' estava —mes valdrà morirse.

—Mireu en l'estat qu' estem!
Envileu una ruixadeta cada dos
ó tres dies; pera poder apagarnos
la sed tan gran que 'ns mata!

—El cel no restà sort a las plega
ries de las plantas, donchs aquell
dia mateix poch ó molt v' ploure.

CUCUFATE.

Tortosa Maig 1903.

Un cofrade de Valencia dona
compte en los següents termes de
com obraren aquells moradores,
pera que nostres agricultors sà
piguen a que atendres.

Diu així lo confrare valencià:

«Según nuestros informes, al
gunos propietarios de Játiva,
puestos de acuerdo, evitaron que
la tormenta descargara sobre
aquellos campos soltando unos
cuantos cohete voladores, que
alcanzan mas de 500 metros de
altura y desgarran las nubes al
estallar en su seno.

Estos cohetes, según se nos di
jo, los confecciona el pirotécnico
Olleria, y cuestan dos pesetas
cada uno, cuando antes costaba
ocho.

Con solo unos cuantos cohetes
consiguieron alejar el peligro y
evitar sus estragos. —

Alguns diputats regionalistes
catalans y altre distinguida
personalitat de Barcelona han
enviat un

ción mantienen el espíritu de sus gloriosos antepasados! ¡Bien han Cataluña y Vizcaya que respondiendo a su gloriosa historia, tremulan el estandarte de la única regeneración posible!

¡Quiere Dios que el abrazo que hoy nos envía el antiguo Condado, y al que responde el Señorío con el afecto de hermano, se extienda muy pronto a todas las regiones españolas, unidas en la nobilísima aspiración de restaurar la patria al amparo de las cristianas leyes violentamente arrebatadas!

Acepten los firmantes del honroso mensaje la profunda gratitud de que les somos deudores, y cuenten que sus palabras de aliento nos mantendrán firmes en nuestro puesto avanzado, hasta conseguir la completa realización de nuestros propósitos; que cuando se defiende una causa tan santa en pueblos tan valerosos y tenaces como Vizcaya y Cataluña, se tiene siempre la seguridad de vencer.

(De *La Gaceta del Norte*).

Per lo fiscal de S. M. ha sigut denunciat part del article critich de la obra d' en Santiago Russiñol *L'Héroe*, estrenada fa poch en lo «Teatre Romea» de Barcelona, en lo qual se tracta del militarisme, publicat en nostre volgut confrare *La Renaixensa* per lo coneut escriptor en Jaçinto Capella.

La denuncia está fundada en injurias á la fuerza armada por medio de la imprenta.

La representació d' aquesta obra ha sigut sospesa per ordre de la autoritat y denunciada sa representació per la que se segueixen prenentse declaracions respecte a l' aquest assumptu á moltes personas.

Dilluns fou cridat lo representant de la empresa del teatre Romea senyor Franquesa.

Convé fer constar que van clint a tothom, puig fins l' apuntador ha de compareixer a declarar y al autor encara no se li ha dit res.

Aquest assumptu sembla que ha de donar joch, puig s' assegura que «ls diputats catalans senyors Rusiñol y Doménech se'n ocuparan al Congrés».

Ab gran satisfacció hem sabut lo sobressechiment del procés instruit per l' autoritat militar contra en Geroni Estrany, autor d' un article publicat en *Lo Camp de Tarragona*, que ab lo titol de «Orientació» inserta en lo número correspondent al dia 12 de Setembre de l' any passat.

La iniciadora de la idea de que las donas catalanas fessin present d' una bandera á la «Unió Catalanista», donya Agnès Armengol de Badia, ha dirigit á la professora de cant del Orfeó Català, donya Emerenciana Wehrte, la següent comunicació:

«Havent determinat celebrar la entrega de la bandera que las donas catalanas regalèm á la «Unió Catalanista», en lo Monestir de Poblet lo dia primer de Juny d' enguany y essent la secció de senyoretas del Orfeó Català, que tan dignament vos dirigiu, la entitat femenina que més enalteix la terra nostra y que per lo tant més honor me faria en aquell acte ab sa sempre escayenta presència, vinch á invitaryos á vos y á la esmèntada secció, perque m' accompanyeu en dita ceremonia; constant així una vegada més lo vostre bon nom de distingidas y exemplars patricias.

Barcelona 12 Maig de 1903.— Agnès Armengol de Badia á la senyora Emerenciana Wehrte.

En lo número de Maig del periòdic titulat *Contra la tesis* que publica lo Dr. D. Agustí Bassols y Prim, se fa avinent lo gran desenrotillo que ha adquirit aquixa malaltia, per rahó de la qual moren cad' any 2.000 individus en Barcelona; mes de 54.000 en Espanya; uns 150.000 en França y mes d' un millo en tota Europa.

Cal tenir en compte que essent uns 2.000 lo número de tisichs que moren en Barcelona, per exemple, questa xifra representa la de 6.000 tisichs que hi viuen y que, mancats en sa majoria de pràctiques higièniques, nescampen per tot la llevó de la malaltia. En lo mateix número fa una crida á les senyores pera que; á semblansa d' Alemania, treballen en aquixa obra y inseren varies noticies tot referent al modo de dominar eixa malaltia.

— La fira de bestia celebrada dimarts á Lleyda fou de les més importants del any ja que passaren de coranta mil caps, los que hi concorregueren.

Se feren moltes transaccions; dominant los següents preus. Paralles de 30 á 35 pesetas. Moltons de 23 á 25. Ovelles de 18 á 20, y corders de 12 á 14 pesetas.

Casi tot se va vendrer.

Reina molt d' entusiasme per los pobles dels voltants de Poblet per assistir á la entrega de la bandera que las donas de Catalunya

regalaran lo dia 1er de Juny á la Unió Catalanista, en lo historich Monastir de Poblet.

Son varlos los socis del Centre Excursioniste de nostra ciutat que s' proposan assistirhi; aprofitaran al mateix temps lo viatge per sentir l' Orfeó Català el dia de Pascua, en los dos concerts que donará en lo Teatre principal de Tarragona.

Ha mort a Lleyda lo preclar catalanista y un dels primers apòstols de la causa catalana en la Comarca de Lleyda, en Federich Reyné y Vidalot. Al Cel s' ga tan exemplar patrici.

En 1540 hi havia a Sevilla deu mil telers de seda, ab quins vivien 50 mil personnes.

En 1540 ien la època que ns pinten els «homens-genis» cón la bárbara y arrastrada.

A Granada's produiren 500 mil lliures de seda en 1779.

En 1576 hi havia cinch mil telers á Jaén.

En 1501 hi havia cinc mil torns en el Pòrt de Santa Maria. Però invadit el cuc de terrible epidèmia, Italia y Fransa lluytaren per salvar sa riquesa sedera, nosaltres, fidels a nostra conducta de sempre, la deixarem pérde.

De tota aquella inmensa riquesa sól queda á Andalusia, que sapiém, una petita filatura a Ujigar (Granada) y alguns altres centres productors; y, no obstant, la cría del cuc de seda es una ocupació agradable pera les famílies agricultores.

Una hectàrea plantada de Moreira, per sos vols dona fulla per a dugues onces de llevar o siga deu arróbes de capell, que, a 35 pesetes, importen 350 pessetes, ab un gasto de 50.

Es a dir, que sense descomptar l' amortisiació del plantet, una

hectàrea dona un producto de 300 pessetes.

El domenge pròxim passat tingue llòch en el Colegi de San Joseph d' esta ciutat la velada que, ab motiu del estat avansat de les obres de la iglesia de la Mercé, dona aquell Centre de Vocacions eclesiàstiques en obsoqui, de sos benfactors y de les persones amans de l' obra de la Exposició diaria del Santíssim, Ga- lanament convidats tinguem el gust d' assistirhi, y quedarem al tament complaguts al veure l' ajustada interpretació que varen donar els colegials als escullits números del programa.

Presidia l' acte nostre 1lm. Sr. Bisbe, hi assistia el Director general de l' Obra de Vocacions y fundador de la esmentada iglesia Rvt. Dr. D. Manuel D. y Sol, y distingida concurrencia omplia la espayosa sala d' actes.

Nostra coral enhorabona als Superiors del Colegi de S. Joseph per son cel y fermessa en la pro gació de la moral cristiana.

Ab motiu de la Primera Comunió celebrada á la Seu, Parroquies y Col·logis de la ciutat s' han distribuit variis recordatoris redactats en Catalá. N' hem vist de molt bon gust, y entre aquests, uns d' excelents condicions artísticas abont s' hi posa de relieve la tendra manifestació d' un esperit verament catalanesch y tradicional, ja que s' reprodu

heix ab lo bell claustre de San Lluís l' escut antic de Tortosa al costat del de Catalunya; qui na bandera oneja, també, de dalt a baix del recordatori.

— Imp. José L. Foguet. — Tortosa (català)

— 63 —

Mirando á un lado parece esculpido un ejercito de medio relieve medio atropellado y confuso, con hierros de lances, troncadas cimeras, yelmos, y otras armas, todo rebuelto y trabucado. A otro procesiones de pueblo sin orden, cabezas apiñadas, murallas y torreones derribados, unos de alabastro y marfil, otros de marmoles, y finíssimos jaspes, no de Tortosa, pero bien cerca della, y mas vistosos. Mas dejando estas maravillas que hacen la obra mas gruesa del techo, y paredes de la cueva, se descubre á otro lado otra mas prima, y delicada, donde el agua parece que con Religiosa sutiliza forma, y labra retablos, llenos de imagineria, y variedad de figuras menudísimas,arma, arquea nichos, bodegillas, y simborios con sus chapiteles de labores delicadas, estremendo tanto el primor, que con delgados hilos de piedra en peña dura parece que labra garniciones de puntas, y encajes, en clanda, randas, y cadeneta, que llaman en el arte en lienzos mas delgados, formando, y entretejiendo á trechos rosas, peñas, fluecos, alcarchofas, y rizomas. Este es el casco de la gruta, á cuyo techo abajando los ojos se ven por las puntas, y entorchados delia hilarse poco á poco muchas hebras de cristal, alambicado por la misma peña, que desatándose en ampollas de aljofar, dan en una cisternilla de cuatro ó seys palmos de agua muy pura, fresca, y dulce. Mas hay que sin pensar se alargó la pluma, mas de lo que jamás pensó, sin haber dicho en nada: boló con Ycaro atrevimiento, y es fuerza al sol de tantas maravillas derretirse, y darse en el fondo de la cortedad, y insuficiencia. Perdona ameno sitio, monte santo, cotaya, y primera maravilla, Paraiso terrestre, celeste santuario, que la afición me escusa, y el deseo de que conozca el mundo lo que cifró Dios entre esas peñas. Perdona mi atrevimiento, que si el más caudaloso mar de la elocuencia, es arroyuelo pobre para tu grandeza, que será el hilo delgado de la lana, sino nada, menos que este: cuando miro mi pinzel grossero quisiera haber callado por no borrar con el lo que con vivíssimos colores en ti pintó naturaleza, mas luego es causa de arrepentirme el tener por peor las sombras del silencio que los obscuros matizes de pluma. Esta

— 65 —

ven del corriente de la divina dulcura, copiosas, y sabrosas aguas. Tiene cada cual dellas su distrito, de cuyos términos no puede passar el Hermitaño; y todas por un aparejo tan ameno, que los cultivados prados, y aranjueces, se averguenzan de verse tan marchitos, respecto de la amabilidad destos incultos vergeles. Se decir, que cuando sus arbolllos están en flor, inciensan tan suavemente el olfato con su olor, que más parece ser de otra Región, que desta nuestra, pues sin duda aventaja á la suavidad de los inciensos, y aromas, y aun á los perfumes artificiales, cosa que causa gran devoción, y no pequeño consuelo. Tiene cada cual dellas su fuente, y algunas ay tan frias, que no se puede tener la mano en ellas por medio credo, sin que padezca mucho quien la tiene. Entre ellas la del tierno Hermitaño, y precursor de Christo, que supo primero que cosa era yerme, que poblado tiene tres muy cristalinas, muy frescas, y harto copiosas, y es su sitio tan estremado, y tan alegre, que demás de señoriar el Convento, que es casi comun á todas, y no de las peores vistas, tiene otras tan atendidas, y tan amenas, que abria de ser muy codicioso el deseo que mas pidiese, y llega su Hermitaño por su distrito hasta el collado, que dijimos de santos, por estar fundado en la mitad del camino para el. Qué diré de otra de San Onofre, cuyo sitio es una aguja de peña tan delgada, que apenas parece desde abajo poder estar un hombre en pie sobre ella, cuantos mas fundada una Hermita con su Capilla, celda, y huertecillo. Pues si bajamos á la de la Columna, demás de la excelencia, que de la passada he dicho, la hallaremos cercada de sumptuosíssimas, y curiosas pirámides, que sirven de adorno, á su distrito, y á trechos de fuentes, y viscosas almenas sobre las peñas que le sirven de muro. De la de San Joseph, solo digo que aquellos santos Monjes le dan por nombre el Aranjuez, y no es razón, quitarselle, pues por cien razones lo merece. Todas ellas son una cifra de maravillas de naturaleza: Mas donde alargó la mano, y hechó el resto fué en la que á la soberana Reyna de los Angeles, madre y patrona suya, en señal de agradiçimient, y de su maternal protección, con filial afecto han dedi-

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASES

Sabates y botines d'ivern

Confecció esmerada pera la que ténen
los peus delicats.

Casa fundada l'any 1866.

**PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.**

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex-
alumne de les professors Baginski i
Jacobson de Berlín; Lermoyez, Gougen-
heim y Viollet de Paris, ofereix al pú-
blic son

Consultori especial pera el tractament
de las malalties de la

Gola, Nas y Orelles

Montat ab arregle als darrers avensos
moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44,
principal.

Barcelona

Sobretot en la seva ciutat, el Dr. Oller
no ha de ser un dels més coneguts.
Però si es necessari y tots els
ambients l'han de tenir.

Disponible

Si es dóna una d'A
cora si es dóna d'A
la tanta si es dóna d'A
la tanta si es dóna d'A

Sin empleo de capital,
buena ganancia diaria;
se obtiene escribiendo a

G.A.B.—Casella Postale,

N. 196 Milà (Italia).

A. OLIVERES METJE

Ex-alumne del Hospital de París.

Ex-ajudant de la Clínica de malal-
ties dels ulls del Dr. Galezowski

CONSULTA DE LLIA
Passatge Franquet, Prat.

TORTOSA

Esparteria de

Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Se acaban de rebre una gran partida
de esparrí de tota mena (garbilló y amarrat)
llibans, cordas, betas d'esparrí restallat,
cofins y estoras pera carros; tot a preus
baratissims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Tortosa

Barceloneta

Barcelona

Barceloneta

Barceloneta